

Vergaderjaar 2007–2008

31 202

Staat van de Europese Unie 2007–2008

31 200 XVI

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) voor het jaar 2008

Nr. 8

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 27 november 2007

De vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport¹ heeft op 18 oktober 2007 overleg gevoerd met staatssecretaris Bussemaker van Volksgezondheid, Welzijn en Sport ter voorbereiding van de informele EU-Sportraad op 25 oktober 2007 te Lissabon.

Hierbij is aan de orde:

- **de brief van de staatssecretaris van WVS van 16 oktober 2007 inzake de kabinetsreactie op het Witboek Sport (31 202/31 200-XVI, nr. 6).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissie

Mevrouw **Leijten** (SP) hecht veel waarde aan een goed sportbeleid. Zij is van mening dat Europa zich niet met alle aspecten van sport moet bemoeien, dat een aantal zaken aan de lidstaten zelf is. Over grensoverschrijdende zaken zoals supportersgeweld en mediarechten moeten natuurlijk wel Europese afspraken gemaakt worden. In de strijd tegen overgewicht heeft Europa geen toegevoegde waarde. Gelden de regels van de interne markt nu ook voor sportclubs?

In Nederland lopen de opbrengsten van de lottogelden terug waardoor de financiering van sportverenigingen in gevaar kan komen. Hoe kan dit worden voorkomen?

Mevrouw Leijten wijst op haar Kamervragen over het gokken op wedstrijden in het amateurvoetbal. Dit raakt zowel Nederland als Europa. In de sportwereld leven zorgen dat omkoping kan plaatsvinden omdat er geen sprake is van beeldregistratie of van een officiële waarnemer van de KNVB. Wat kunnen Nederland en Europa hiertegen doen? Kan dit punt formeel of informeel aan de orde worden gesteld tijdens de Informele Raad?

De heer **Atsma** (CDA) is vooral blij met het Witboek omdat daarmee door Europa erkend wordt dat sport ertoe doet. Europa moet zich echter niet met alles van de sport bezighouden, veel is immers het domein van de sportfederaties en de nationale overheden.

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Vendrik (GroenLinks), Kant (SP), Snijder-Hazelhoff (VVD), Ferrier (CDA), ondervoorzitter, Joldersma (CDA), Jan de Vries (CDA), Smeets (PvdA), voorzitter, Van Miltenburg (VVD), Schippers (VVD), Omtzigt (CDA), Koşer Kaya (D66), Willemse-van der Ploeg (CDA), Van der Veen (PvdA), Schermers (CDA), Van Gerven (SP), Wolbert (PvdA), Heerts (PvdA), Zijlstra (VVD), Van Gijlswijk (SP), Ouwehand (PvdD), Agema (PVV), Leijten (SP), Bouwmeester (PvdA) en Wiegman-van Meppelen Scheppink (ChristenUnie).

Plv. leden: Van der Staaij (SGP), Azough (GroenLinks), Van Velzen (SP), Neppéus (VVD), Vietsch (CDA), Sterk (CDA), Ormel (CDA), Van Dijken (PvdA), Verdonk (Verdonk), Dezentjé Hamming (VVD), Atsma (CDA), Van der Ham (D66), Çörüz (CDA), Gill'ard (PvdA), Jonker (CDA), Langkamp (SP), Jacobi (PvdA), Arib (PvdA), Kamp (VVD), De Wit (SP), Thieme (PvdD), Bosma (PVV), Luijben (SP), Hamer (PvdA) en Ortega-Martijn (ChristenUnie).

De juridische verankering van het begrip sport moet volstrekt duidelijk zijn. Sport is van de sport en niet van de Commissie. Sport heeft een eigen identiteit en een eigen juridische positie, sport is autonoom. De heer Atsma is absoluut tegen het creëren van Europese regels voor alles wat met sport te maken heeft. Dat moet niet de ambitie zijn. Maar er zijn binnen de sport wel thema's waarbij harmonisatie van groot belang is. Dit geldt natuurlijk voor de aanpak van voetbalhooligans en voor het tegengaan van dopinggebruik. Het is echter niet nodig om een nieuw orgaan te stichten voor de aanpak van dopinggebruik. Het WADA (World Anti-Doping Agence) vervult deze functie en de sport moet zich daaraan committeren. Europa kan wel faciliterend optreden om gezamenlijke afspraken te maken. Dit geldt ook voor de aanpak van corruptie. De KNVB (Koninklijke Nederlandse Voetbalbond) stelt dat een aantal zaken absoluut verbeterd dient te worden en wijst op het in Nederland geïntroduceerde licentiemodel. Dat werkt goed. Het is zaak dat dit wordt overgenomen in FIFA- en UEFA-verband. Dit raakt namelijk goed governance. De heer Atsma onderschrijft dat Nederland op kansspelgebied zijn eigen koers moet kunnen blijven varen en hoopt dat de lottogelden één op één naar de sportinfrastructuur gaan. Hij steunt het kabinet in zijn streven naar het lage btw-tarief. Sport moet voor een breed publiek toegankelijk zijn. Dat kan het beste gewaarborgd worden via de internationale Europese mediatorrichtlijn. Er moet voor gewaakt worden dat de commercie in dezen de baas wordt.

Mevrouw **Neppérus** (VVD) stelt dat sport al snel grensoverschrijdend is, maar dat het niet nodig is om alles in Europees verband te regelen. Een Europees dopinginstituut is niet nodig, maar in Europees verband kan wel worden nagedacht over de uitleg van de regels en de gevolgen van een en ander. Er wordt terecht aandacht gevraagd voor het probleem van nationaal opgeleide spelers die elders gaan spelen. Mevrouw Neppérus vindt het niet nodig dat Europa hele stukken gaat schrijven over vrijwilligers in de sport. Het klinkt aantrekkelijk dat het kabinet wil pleiten voor de toepassing van een verlaagd btw-tarief. Betreft dit de toegangsprijzen? Sport kan niet zonder sponsoring. Private financiering moet mogelijk blijven. Natuurlijk moet goed worden opgelet wat er gebeurt met het geld uit kansspelen, maar mevrouw Neppérus vindt het niet noodzakelijk om dit altijd nationaal te houden.

Mevrouw **Van Dijken** (PvdA) vindt het heel prettig dat het Witboek er is. Dit markeert dat sport een belangrijke maatschappelijke positie heeft. Zij is heel blij met de keuzes van het kabinet inzake de eigenstandige positie van Nederland ten aanzien van het dopingvraagstuk, de bekostiging van de sportinfrastructuur uit kansspelen en het positioneren van de rol van home grown players. Is het mogelijk om voor het sport- en mediabeleid wél een nieuwe Europese regel af te spreken, waardoor de media verplicht worden sportprogramma's te ondertitelen teneinde eindelijk grip te krijgen op de commerciële omroepen die zich niet aan afspraken hoeven te houden omdat zij in Luxemburg gevestigd zijn? In het Witboek wordt nadrukkelijk over inclusie gesproken, over het sportaanbod voor gehandicapten in combinatie met brede bestrijding van discriminatie. Aanpassing van sportcomplexen opdat mensen met een functiebeperking daarvan gebruik kunnen maken, is erg lastig en kostbaar. Kunnen sportverenigingen of sportbonden een beroep doen op Europese programma's om die aanpassingen te realiseren? Mevrouw Van Dijken benadrukt dat doping absoluut niet vergeleken mag worden met drugswetgeving.

Tot slot vraagt zij naar het kabinetsstandpunt over naturalisatie van sporters.

Antwoord van de staatssecretaris

De **staatssecretaris** benadrukt dat het goed is dat er nu een Europees Witboek voor de sport is, maar vindt dat het op een aantal punten iets verder mag gaan. Dat geldt vooral de bescherming en erkenning van de specificiteit van de sport. Het is goed dat er een initiatief is van de Europese Commissie, dat er inzicht komt in de rol van de sport, dat zowel het maatschappelijk als het economisch belang van sport wordt erkend, dat de zichtbaarheid van de sport in de EU wordt vergroot en dat er een overzicht komt van uitspraken van het Europese Hof en van besluiten van de Europese Commissie.

Het is echter nog niet voldoende. Sportorganisaties hechten buitengewoon aan duidelijkheid over welke regels gelden en of sportregels al dan niet verenigbaar zijn met het Gemeenschapsrecht. Nu moet de sportwereld vaak afwachten hoe de Commissie of het Hof oordeelt over een casus en dat kan jaren duren. Met name de professionele sport heeft behoefte aan een stabiel en voorspelbaar juridisch raamwerk. Er bestaat ook behoefte aan verduidelijking over zaken als teamsamenstelling, opleiding van jong talent, positie van spelersmakelaars en mediarechten.

Het gaat niet om het creëren van een nieuw juridisch raamwerk, het gaat erom het bestaande juridische raamwerk transparanter te maken en nader te duiden, zodat de specificiteit van de sport daarin tot uitdrukking kan komen. Waarschijnlijk komt ter voorbereiding van de Europese Raad nog een Frans/Nederlands memorandum over dit onderwerp. Zodra het memorandum er is, zal het aan de Kamer worden voorgelegd. Nederland en Frankrijk zijn het eens over de specificiteit van de sport, maar niet over wat er op de dopinglijst moet staan. Zij zijn het waarschijnlijk ook eens dat sport méér is dan voetbal. In het memorandum komen geen onderwerpen die op gespannen voet staan met wat in de kabinetsreactie op het Witboek Sport staat.

De EU biedt kansen en waarborgen voor de sport. De staatssecretaris benadrukt dat sport geen product is. Om die reden valt sport niet zomaar onder de interne markt, hoewel bepaalde onderdelen wel daarbij aansluiten. Er is niets op tegen als private middelen bij de sport worden betrokken. Sport varieert van een kleine amateurclub om de hoek tot grote sportclubs en sporters die op een wereldmarkt opereren. Het maatschappelijke element van sport en de grote variëteit tussen breedtesport en topsport, tussen amateurs en professionals staan centraal.

De sport kent wel elementen van markt en interne markt, met name aan de top. Sport kan echter nooit gereduceerd worden tot een product of tot een probleem van de interne markt, want dat zou de maatschappelijke waarde van de sport ontkennen en zeer ernstig tekortdoen. De verantwoordelijkheid voor samenwerking en controle ligt in de eerste plaats bij de sportorganisaties zelf. Sportfederaties vervullen daarin een centrale rol en niet de Europese interne markt. De maatschappelijke waarde moet behouden blijven. Die straalt ook uit naar andere beleidsterreinen o.a. de gezondheidszorg, integratie, gehandicaptenbeleid etc. Er moet sprake zijn van een zekere autonomie.

Sport kan nooit als dienst van algemeen economisch belang gezien worden omdat dit afbreuk doet aan de maatschappelijke waarde en de sport bedreigt in de regels die men vanuit de sport zelf wil stellen. Er is wel nadere regulering op EU-niveau wenselijk voor de aanpak van malafide spelersmakelaars. Ook voor hooligans is een Europese aanpak nodig die aansluit bij wat politie en Justitie doen op nationaal en Europees niveau. De zogenaamde Voetbalwet ligt voor bij de Kamer en Justitie onderzoekt mogelijkheden voor uitbreiding naar de strafwet waardoor in

de toekomst het oppakken van Nederlandse hooligans in het buitenland wordt vergemakkelijkt.

Zowel door de FIFA als door de nationale sportbonden zijn regels opgesteld voor spelersmakelaars. Het gaat daarbij om verplichtingen als een onbesproken reputatie, een aansprakelijkheidsverzekering en bepaalde exameneisen. Deze regels bieden echter geen afdoende bescherming. Het vereiste van het bezit van een licentie van de Wereldvoetbalbond geldt bijvoorbeeld niet voor advocaten. Malafide spelersmakelaars kunnen via een advocaat de FIFA-regels omzeilen. Dit probleem kan niet via nationale wetgeving worden aangepakt vanwege het grensoverschrijdende karakter. De UEFA wijst erop dat de home-grownregel aangeeft dat teams die deelnemen aan de Championsleague of aan de UEFA-cup vanaf het seizoen 2008/2009 ten minste acht home grown players moeten bevatten. Voor 2007/2008 geldt een minimum van zes spelers. Er is de staatssecretaris veel aan gelegen om dat zo te houden, zodat clubs blijven investeren in het opleiden van jongeren, in een eigen jeugdopleiding. Binnen het Gemeenschapsrecht moet ruimte blijven om een eigen home-grown-playersmaatregel te kunnen uitvoeren.

Tijdens de Informele Sportraad wordt ook gesproken over de positie van andere landen in dezen. De staatssecretaris zegt toe de Kamer in het verslag over de Raad te informeren over de positie van andere landen met betrekking tot de spelersmakelaars en de home-grownmaatregel. Het gaat natuurlijk niet alleen om voetbal maar om het hele sportbeleid. Sportclubs moeten vooral niet afhankelijk zijn van de van-geval-tot-gevalbenadering waarin de interne markt domineert.

Televisierechten worden zowel centraal (Nederland en Duitsland) als per club verkocht (Italië en Spanje) met als gevolg toenemende inkomsten voor grote clubs die de rechten individueel kunnen vermarkten zonder solidariteitsafdrachten aan clubs met minder collectieve verkoop- en solidariteitsverplichtingen. Centrale marketing is goed voor de financiële herverdeling en voor de competitieve balans.

Voor de toegankelijkheid van de gehandicaptensport is geen sportbudget beschikbaar. Er kan wel worden aangesloten bij actiepunten 16 van het Witboek waarin de Commissie zegt rekening te willen houden met de rol van sport voor gehandicapten en acties van lidstaten op dit gebied zal ondersteunen.

De Europese actieprogramma's zijn niet toegesneden op de sport maar op beleidsterreinen die daarmee verbonden zijn. De Nederlandse overheid kan wel de sport wijzen op bestaande mogelijkheden. De staatssecretaris wil dit graag in Lissabon aan de orde stellen en benadrukken dat lidstaten hun verantwoordelijkheid moeten nemen om de sport toegankelijk te maken voor gehandicapten.

De staatssecretaris zegt toe het punt van de ondertiteling schriftelijk te zullen beantwoorden.

Gebruik van doping in de sport moet hard worden aangepakt. Bij slap of tolerant beleid gaat de sport echt kapot. Het beleid wordt steeds effectiever door samenwerking tussen overheden en de sport en door de WADA. Afgezien van de Tour de France hebben zich de afgelopen jaren weinig grote schandalen voorgedaan. De grote schandalen dateren uit de vorige eeuw. De staatssecretaris is ervan overtuigd dat verbetering moet worden bereikt via de WADA en via zelfregulering. Een nieuwe Europese WADA heeft geen enkele toegevoegde waarde. Dat leidt alleen tot meer onduidelijkheid. De regels zijn uniform. Europa kan natuurlijk wel een inbreng hebben in de WADA.

De staatssecretaris gaat ervan uit dat Nederland autonoom is bij de regulering van kansspelen. Dat moet tot de beleidsruimte van de lidstaten behoren. De beperkingen op het vrije verkeer van diensten kunnen worden verantwoord op grond van dwingende redenen van algemeen belang: goede doelen, betuigeling gokverslaving en dergelijke. Er bestaat

geen noodzaak om te werken aan een alternatief financieringsmodel voor de sportinfrastructuur binnen de lidstaten.

De schriftelijke vragen over het gokken op wedstrijden in het amateurvoetbal hebben voor een groot deel betrekking op het terrein van Justitie. Mocht het lukken de beantwoording vóór de Europese Raad naar de Kamer te zenden, dan zal daarin worden aangegeven of er aanleiding is om dit punt daar naar voren te brengen.

Voor het functioneren van sportverenigingen is een effectieve en efficiënte landelijke infrastructuur noodzakelijk. De verantwoordelijkheid voor de instandhouding en het functioneren, ligt bij de sportsector zelf, die kunnen daarbij gebruik maken van substantiële inkomsten uit de lotto. VWS houdt intensief contact met Justitie over de veranderingen door de Wet op de kansspelen, met name de gevolgen voor de sport, de eigen koers die Nederland kan varen in internationaal verband en het belang van de lottogelden voor de basisinfrastructuur van de sport. In de voorgenomen wijziging van de Wet op de kansspelen verdwijnt inderdaad de vastgelegde opbrengstbestemming uit de vergunning. Er wordt een verdeelsysteem voor kansspeligelden geïntroduceerd door de vergunninghouders met meer vrijheid bij de verdeling van deze gelden over de goede doelen, waaronder sport. Het moge duidelijk zijn dat VWS zeer goed en nauwlettend zal toezien dat ook bij de nieuwe wet de sport de middelen ontvangt voor het financieren van de infrastructuur. Met de minister van Justitie is afgesproken dat daarvoor een passend percentage wordt vastgesteld. Voor naturalisatie geldt natuurlijk artikel 8 van de Wet op het Nederlander-schap en de uitzonderingen die daarop van toepassing zijn, o.a. bijzondere omstandigheden van cultureel belang. Dat is natuurlijk belangrijk als het gaat om mensen die in een Nederlands team spelen. De verantwoordelijkheid ligt primair bij de staatssecretaris van Justitie maar de staatssecretaris van VWS kan natuurlijk wel een advies uitbrengen. De procedure is echter nauwelijks sneller dan de gewone procedure. De veranderingen die hier zichtbaar worden, hebben niet zozeer te maken met de sport als met de veranderingen in het kabinetsbeleid op het terrein van integratie, naturalisatie en de betekenis van nationaliteit.

Toezeggingen

- Na de Informele Europese Sportraad wordt de Kamer door middel van het verslag geïnformeerd over de standpunten van de EU-landen over de spelersmakelaars en de home-grownmaatregel.
- Er wordt schriftelijk teruggekomen op de vraag over de ondertiteling.
- Als er een Frans/Nederlands memorandum komt, zal dit aan de Kamer worden toegezonden.

De voorzitter van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
Smeets

Adjunct-griffier van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
Clemens